Csóktábla - a Háromkirályok imádása jelenet ábrázolásával

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	10234
Alkotó:	Pénicaud, Nardon (1470 - 1542) / követője
Készítés ideje:	16. SZÁZAD ELEJE
Készítés helye:	Limoges (feltehetően)
Anyag:	aranyozott réz; hegyikristály; réz; üveg
Technika:	festett zománc
Méretek:	magasság: 23 cm szélesség: 12,5 cm mélység: 9 cm

A csóktábla eredendően fogantyúval ellátott, képpel, domborművel díszített, ereklyét is tartalmazó táblácska. A tárgytípus a békecsók ókeresztény eredetű szokásából született meg, amely az apostoli idők óta a megkereszteltek testvéri közösségének jele: a kiengesztelődés jeleként épült be a szentmise rendjébe, a római liturgiába. A 13. századtól a celebráns a csóktáblára vagy feszületre adott csókot és a hívek ezt megcsókolva tovább adták, a nép krisztusi alázatának kifejezéseként.

A felül ívesen záródó zománckép a három királyok imádásának jelenetét ábrázolja A gótika hagyományos, sötét tónusú színvilágát és figurális felfogását tükröző képet a 19. században új neogótizáló architektonikus keretbe foglalták a hagyományos házioltárok mintájára. Az áttört talapzatba csiszolt hegyikristály követ foglaltak, oldalain pilléreken nyugvó vízokádó szörnyek a középkori bestiáriumok leírásai alapján, fent gazdagon díszített csúcsíves baldachin. A belső keretben a limoges-i zománcművek ismert rozetta-motívumai.

A csóktáblát több magyar műpártoló (köztük Delmár Emil, Nemes Marcell és Weiss Manfréd) közösen vásárolta meg 1917-ben Richard von Kaufmann (1850-1908) gyűjteményének berlini árverésén, 32.500 koronáért az Iprművészeti Múzeum számára.

Az aukciós katalógusban Otto von Falke, a berlini Kunstgewerbemuseum igazgatója "Nardon Pénicaud modorában készült" műként határozta meg a csóktáblát, s a limoges-i mester műhelyének analóg darabjai alapján a későbbi kutatások is megerősítették ezt az attribúciót. Az egyik ilyen analóg darab egy szintén a Háromkirályok imádását ábrázoló csóktábla, amely egykor Nemes Marcell gyűjteményében volt. (Ld. *Sammlung Marczell von Nemes. Bd. II. Textilien, Skulpturen, Kunstgewerbe.* München 1931, Nr. 78. - ld. itt)

Irodalom

- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 123. (Békési Éva)
- szerző: Dr. Horváth Hilda: *Iparművészeti kincsek Magyarországon*. Athenaeum Kiadó, Budapest, 2000. - Nr. 187. és Nr. 4. és kép
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 47.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/84.
- szerző: Prékopa Ágnes: *Európai zománcművesség a középkortól a szecesszióig. Válogatás az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeiből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1991. - Nr. 5. és kép
- Szerk.: Voit Pál: Zománcművészet. *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - 11. kép (Lovag Zsuzsa)
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - kép (címkép)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 97.
- főszerkesztő: Weiner Mihályné, Jakabffy Imre: Limoges-i zománcainkról. *Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei VII*, 1964. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1964. - 107-127:112. (Somogyi Árpád)
- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 6. és p. 9.
- Szerk.: Csányi Károly: *Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményei - az iparművészet rövid*

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

történetével. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1926. - Nr. 89.

- *Die Sammlung Richard von Kaufmann. Bd. III. Die kunstgewerblichen Gegenstände*. Cassirer, P., Berlin, 1917. - Nr. 475.

